16. Акція "Вісла". Документи. - Львів - Нью-Йорк, 1997. - С.124.

17. Броневская Я. О человеке, который не кланялся пулям. Пер. Кашкуревич Л.Г., Киселев В.И. - М., 1963. - С.116.

18. Акція "Вісла". Документи. - Львів - Нью-Йорк, 1997. - С.126.

19. Там само. - С.92.

20. Там само. - С.123.

21. Радзионович В.А. Под польским орлом. Военные мемуары. - М., 1959. - С.34.

22. Літопис УПА. - т.9. - кн.2. - Торонто, 1982. - С.463.

23. Літопис УПА. - т.14. - кн.2. - Торонто, 1987. - С.88.

24. Історія українського війська. 1917 - 1995 /Упор. Дашкевич Я. - Львів, 1996. - С.654; Історія України /Авт. кол. Лановик Б., Матейко Р. і ін. - 2-ге вид. - К.,1999. - С.430 і ін.

25. Валихновский Т. У истоков борьбы с реакционным подпольем в Польше. 1944-1948. - К.,1984. - С.248; Броневская Я. О человеке, который не кланялся пулям. Пер. Кашкуревич Л.Г., Киселев В.И. - М., 1963. - С.113.

26. Акція "Вісла". Документи. - Львів - Нью-Йорк, 1997. - С.24.

27. Літопис УПА. - т.23. - кн.2. - Торонто-Львов, 1992. - С.162.

28. Там само. - т.9. - кн.2. - Торонто, 1982. - С.460-465.

29. Там само. - С.461.

30. Акція "Вісла". Документи. - Львів - Нью-Йорк, 1997. - С.90; Броневская Я. О человеке, который не кланялся пулям. Пер. Кашкуревич Л.Г., Киселев В.И. - М., 1963. - С.115.

31. Броневская Я. О человеке, который не кланялся пулям. - С.115-116.

32. Акція "Вісла". Документи. - Львів - Нью-Йорк, 1997. - С.90-92.

33. Там само. - С.127.

34. Літопис УПА. - т.14. - кн.2. - Торонто, 1987. - С.60.

35. "Вісла". Документи. - Львів - Нью-Йорк, 1997. - С.24.

36. Літопис УПА. - т.9. - кн.2. - Торонто, 1982. - С.373.

37. Поранення і смерть М.Ф.Ватутіна. Документи і матеріали. //Український історичний журнал. - 1991. - №11. - С.82.

38. Романів О., Сварник І. Рецензія на книгу "Wisla" //Записки НТШ. Праці історично-філософської секції. - т.228. - Львів, 1994 . - С.541.

Мерзлякова С.О.

ОДЕСА - ЧЛЕН ВСЕСВІТНЬОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПОРІДНЕНИХ МІСТ

Всесвітня федерація породнених міст (ВФПМ) була заснована 28 квітня 1957 року в Экс-ле-Бене (Франція) представниками міст-побратимів із країн Європи, Азії, Африки й Америки[1]. Це неурядова міжнародна організація на добровільних засадах, яка служить справі миру. Ще задовго до появи міжнародної організації виникли перші дружні зв'язки між містами з різних країн світу. Так під час Другої світової війни побратимами стали англійське місто Ковентрі та радянський Сталінград (1942 р.), канадське місто Ванкувер та українська Одеса (1944 р.). Початком утворення міжнародної неурядової організації породнених міст стало породнення французького міста Діжона з англійським містом Харрогетом у 1953 р. Починаючи з 1951 р. у Франції та Великобританії діяла Асоціація "Двомовний світ", основною метою якої був розвиток дружніх зв'язків між містами двох країн. В подальшому у засновників цієї організації виникла ідея надати цьому двостороньому співробітництву міжнародний характер. Внаслідок чого у Франції була створена Рада Всесвітнього об'єднання міст, а у 1957 р. відбувся організаційний конгрес Всесвітньої федерації породнених міст, засновниками якого були представники міст із 12 країн світу.

Головна мета і задачі ВФПМ викладені в статуті "Хартії породнених міст" і в "Політичній програмі породнених міст". Вищим органом цієї організації є Генеральна асамблея, що складається з делегатів міст-членів федерації і яка розглядає основні питання її функціонування. Чергова ГА збирається на свої засідання - сесії кожні три роки, і вони за часом збігаються з проведенням Всесвітніх конгресів федерації. ВФМГ очолює Президент, наділений повноваженнями представляти організацію у всіх актах міжнародного життя. При Президентові існує Установча Рада, наділена функціями нагляду і контролю за дотриманням Статуту федерації, вона складається з 12 осіб, що обираються ГА. Повсякденними справами ВФПМ відає Адміністративна Рада, яка координує питання по породненню міст і є фінансовим керівником. Важливу роль у представництві федерації, пропаганді її мети і зав-

дань, напрямків діяльності на "місцевому рівні" відіграють регіональні або національні комітети поріднених міст. Штаб-квартира ВФПМ знаходиться в Парижі. Ця організація має свої друковані органи - "Збірник новин" і журнали "Ситез-э-юни" ("Об'єднані міста") і "Оупен Таун" ("Відкрите місто"), в яких друкуються офіційні документи, плани подальшої роботи, інформація про поріднені міста[2]. У цілому світі останній день квітня, починаючи з 1963 року, відзначається як день поріднених міст.

Міста з різних країн світу встановлюють між собою дружні зв'язки, що ведуть до двостороннього співробітництва в різних галузях людської діяльності: проведенні культурних заходів, обмінів делегаціями, спортивними і художніми колективами, інформацією про досвід ведення міського господарства. У ході різнобічних зустрічей визначаються пріоритети у виборі напрямків співробітництва, виявляються подібності і відмінності, побажання в розвитку відносин. Після попередніх пошуків щодо вивчення можливостей і переговорів сторони обмінюються офіційними делегаціями, очолюваними, як правило, першими особами міських адміністрацій. Після переговорів визначається характер співробітництва між містами, тобто це може бути або партнерство, або побратимство. Вони відрізняються тим, що побратимство носить більш широкий характер і не зв'язане конкретними домовленостями й угодами, маючи у своїй основі добровільне начало, що висловлює волевиявлення обох сторін - міст і їхніх громадян, а партнерство зв'язане визначеними угодами в конкретних галузях. "А потім настає і саме поріднення. Воно реально набирає сили не з того дня, коли проголошується в урочистій обстановці при першій офіційній зустрічі, але коли реальні заходи кладуть початок його дійсному існуванню. Такими заходами є: взаємні поїздки груп жителів поріднених міст, тривалі обміни групами молоді, торговельні і промислові угоди, розвиток двомовного утворення, культурні заходи і т.д. Які чудові можливості пізнання світу не зважаючи на географічні і духовні кордони, відкриваються для жителів обох міст!"[3] Україна приймає безпосередню участь у діяльності ВФПМ. У 1990 році під егідою Українського товариства дружби і культурних зв'язків з закордонними державами була створена Асоціація поріднених міст України. У серпні 1992 року Асоціація отримала

іншу назву, ставши Українською асоціацією місцевих та регіональних властей. Одним із найстаріших членів ВФПМ є Одеса, вона займає одне з перших місць в країні за чисельністю побратимів. На сьогоднішній день у міста налічується 26 побратимів із різних країн світу:

1. Балтімор (США)
2. Валенсія (Іспанія)
3. Ванкувер (Канада)
4. Варна (Болгарія)
5. Генуя (Італія)
6. Грозний (Російська Федерація)
7. Єреван (Вірменія)
8. Йокогама (Японія)
9. Калькутта (Індія)
10. Кишинів (Молдова)
11. Констанца (Румунія)
12. Ліверпуль (Великобританія)
13. Лодзь (Польща)
14. Марсель (Франція)
15. Никозія (Кіпр)
16. Олександрія (Єгипет)
17. Оулу (Фінляндія)
18. Пірей (Греція)
19. Регенсбург (Німеччина)
20. Сегед (Угорщина)
21. Спліт (Хорватія)
22. Стамбул (Туреччина)
23. Таллінн (Естонія)
24. Тріполі (Ліван)
25. Хайфа (Ізраїль)
26. Циндао (Китай)

Розвиток демократичних процесів в Україні сприяє децентралізації в державі системи територіального управління, що призводить до зростання самостійності органів місцевого самоврядування саме на рівні міст і регіонів у вирішенні економічних, соціальних та культурних питань. Так, у радянські часи співробітництво поріднених міст знаходилось під контролем

партійних органів і мало ідеологізовану спрямованість. Під час "перебудови" зв'язки міст Радянського Союзу почали набирати нових рис - відбувся перехід від декларативності до процесів встановлення економічного співробітництва, вигідного для обох партнерів. У наш час, коли Україна стала самостійною державою, зв'язки міст-побратимів набувають нового значення. У Конституції України 1996 року вперше за новітніх часів на державному рівні проголошено, що "в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування"[4], і закріплено поняття місцевого самоврядування: "Місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України"[5]. Основними пріоритетами формування місцевої ради у галузі міжнародного співробітництва стає реалізація зовнішньополітичної програми самостійної держави в галузі міжнародного гуманітарного співробітництва і встановлення поріднених зв'язків між органами місцевого самоврядування, населенням міст, господарськими об'єктами. Сьогодні Одеса найактивніше підтримує відносини з такими містами-побратимами як Регенсбург, Стамбул, Балтімор, Марсель, Лодзь, Йокогама, Хайфа, Циндао і Таллін. Так, наприклад, нещодавно місто відвідувала делегація міліції Циндао з начальником у статусі віце-мера. У жовтні 2002 року до міста приїздив президент Естонії Арнольд Рюйтель, який визначив великий потенціал у відносинах між Таллінном і Одесою[6]. Цього ж місяця Одесу відвідав ректор Регенсбурзького університету професор Альф Циммер, він був обраний почесним доктором Одеського національного університету. Підсумком цього візиту став договір про співробітництво на 10 років між двома університетами[7]. В кінці 2002 року місто відвідала делегація товариства дружби з Йокогамами.

У стадії підготовки знаходиться Угода про співробітництво з містами Волгоградом (Росія), Анталією (Туреччина). У стадії розгляду на рівні муніципальних структур знаходиться ініціатива Одеси про встановлення побратимських зв'язків з містом Ханой (В'єтнам). Розвиваються партнерські відносини з Москвою. У липні 2000 року була підписана Угода про участь Одеси як рівноправного члена у Міжнародній Асамблеї столиць і великих міст країн СНД.

На даний час політика багатьох держав світу, в тому числі й України, направлена на створення регіональних зон міжнародного співробітництва, де Одеса починає відігравати роль економічного та політичного центру. Особливо це стосується Причорноморської зони міжнародного співробітництва. У подальшому це сприятиме розвитку дружніх стосунків між тими містами, які є побратимами Одеси, і які будуть приєднуватися до цього руху в майбутньому.

Примітки:

1. Митропольский Д.К. Всемирная федерация породненных городов // Большая советская энциклопедия. - 3-е изд. - Т. 5. - С. 447-448.

2. Баймуратов М.А. Международные связи местных советов. - Одесса: Печатный двор, 1995. - 140 с.

3. Брессан Ж-М. Отчетный доклад ("Моральный доклад") 7-го Всемирного Конгресса породненных городов, Ленинград 7-10 июля 1970 г. / Всемир. федерация породненных городов. - [Л., 1970]. - 106 с.

4. Конституція України. - К., 1996. - Ст.7. - С.4.

5. Там само. - Ст.140 - С.46.

6. Невмытый В. У Украины и Эстонии - общие ценности // Вечерняя Одесса. - 2002. - 17 октября.

7. Федорова Ю. Ректор Регенсбургского университета - почетный доктор ОНУ // Вечерняя Одесса. - 2002. - 17 октября.

Литвиненко О. В.

УКРАЇНО-ПОЛЬСЬКІ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ У ПОСТРАДЯНСЬКИЙ ПЕРІОД

Україну та Польщу пов'язують багатовікові політичні, релігійні та культурні стосунки. Багато упереджень, негараздів, кривавих подій ставали на перешкоді порозумінню між двома народами. Після розпаду Радянського Союзу почався новий етап у розвитку стосунків. І в Україні, і в Польщі розуміють необхідність